

כ"ד סיון תשע"ט
27 יוני 2019

התכנית להפחתת זיהום אוויר מרכבי דיזל

איכות האוויר בישראל הינה אחד הגורמים החשובים לבריאות ורווחת הציבור. מחקרים מדעיים מראים כי זיהום אוויר הינו גורם ישיר לעודף תחלואה ואף לתמותה מוקדמת. מנתוני ניטור מזהמים בארץ ובעולם עולה בברור כי זיהום אוויר מתחבורה הינו מקור הזיהום המשמעותי ביותר במרכזי הערים, בסמוך לריכוזי אוכלוסייה.

מנתונים שאסף המשרד עולה כי בעוד שרכבים המונעים בדיזל מהווים רק כ-20% מהנסועה היחסית בישראל, רכבים אלו אחראים על כ-80% מפליטות החלקיקים. החלקיקים העדינים, שגודלם עד 2.5 מיקרון, נפלטים בעיקר מרכבי דיזל בתהליכי שריפת דלקים, ובנשימה הם עלולים לחדור לעומק דרכי הנשימה ואף למערכת הלב וכלי הדם. בשנת 2013 הכריזה המועצה הבינלאומית לחקר הסרטן (International Agency for Research on Cancer) כי זיהום אוויר, בדגש על חלקיקים נשימים עדינים כאחד מרכיבי העיקריים, הינו מסרטן ודאי לאדם, שחשיפה אליו גורמת לסרטן ריאות.

לאור חלקן של פליטות רכבי הדיזל מסך מצאי הפליטות מתחבורה הוחלט לבנות תכנית אשר תתמקד בצמצום זיהום האוויר מרכבים אלו. התכנית לצמצום זיהום אוויר היא מכלול הכולל קביעת תקנות לחובת התקנת מסנני חלקיקים על רכבי דיזל מזהמים, לצד תכנית רחבת היקף, שנועדה לתת מענה תקציבי לאוכלוסיות אשר יתקשו ליישם את התקנות, וכן לעודד את המעבר ההדרגתי של שוק התחבורה לכלי רכב נקיים יותר.

להלן תקציר התכנית:

תקנות אוויר נקי (זיהום אוויר מכלי רכב) (תיקון), התשע"ח-2018, נכנסו לתוקף בנובמבר 2018. התקנות קובעות:

- "רכב כבד ישן" לא יוכל לחדש את רישיון הרכב אלא אם התקין מסנן חלקיקים. תחת ההגדרה "רכב כבד ישן" מופיעים כלי רכב מסחריים, כגון משאיות, שמשקלם הכולל המותר עולה על 12,000 ק"ג (M3) ורכבי נוסעים שמשקלם הכולל המותר עולה על 3,500 ק"ג, כגון אוטובוסים, מיניבוסים ואמבולנסים (M2 ו-M3), ואשר נרשמו לראשונה בישראל עד לשנת 2005. יישום תקנה זו צפוי להפחית כ-25% מפליטת החלקיקים מכלי רכב בישראל.

- דירוג של כלי הרכב בהתאם להשפעתו הצפויה על רמת זיהום האוויר:

1. "רכב מופחת זיהום" - רכב חשמלי (רכב נקי) או רכב שהותקן בו מסנן חלקיקים.

אגף תחבורה

2. "רכב רגיל" - כל רכב בנוזן שאינו רכב מופחת זיהום, וכן רכב דיזל שעומד בתקינה של Euro 4 או Euro 5.

3. "רכב מזהם" - רכב דיזל שמשקלו הכולל המותר עולה על 3,500 ק"ג או שהוא מונית, ששנת הרישום שלו עד 2005 כולל. אשר עומד בתקינה Euro 3 או למטה מכך. כלי רכב אלו יסומנו על-ידי מכון הרישוי באמצעות הדבקת תווית שתוצג על שמשות הרכב הקדמית. דירוג זה משמש את המשרד והרשויות המקומיות לצורך קביעה ואכיפה של אזורי אוויר נקי.

:

על מנת לאפשר לציבור לעמוד בתקנות, המשרד מסבסד 100% מעלות התקנת המסנן ברכבים כבדים ישנים (כהגדרתם בתקנות), אשר נמצאים בבעלות פרטית או בבעלות עוסק המחזיק לא יותר משלושה כלי רכב במשקל כולל של מעל 3.5 טון, ומחזור המכירות השנתי שלו לצורך דיווח מע"מ לא עולה על 1 מלש"ח, בהתאם להצהרת רו"ח. עוסק שמחזור המכירות השנתי שלו לצורך דיווח למע"מ נמוך מ-10 מלש"ח יקבל סבסוד חלקי ובמקרה של מחזור מכירות מעל 10 מלש"ח, לא יהיה זכאי לסבסוד. הסבסוד ניתן במוסכים הנמצאים בהתקשרות עם המשרד להגנת הסביבה.

לכל בעלי רכב כבד ישן ניתנת האפשרות לקבל מענק גריטה בעבור רכביהם, במקום סבסוד מסנן חלקיקים. מענקי הגריטה נקבעו כשקלול של שווי הרכב והעלויות החיצוניות של זיהום אוויר לקטגוריה זו. מענקי הגריטה מפורטים בטבלה הבאה:

קטגוריית כלי רכב	שנת רישום	גובה מענק הגריטה
רכב משא או רכב עבודה יותר מ-12 טונות-N3	עד 2000	ש"ח 11,000
	2001-2005	ש"ח 22,000
הסעת נוסעים יותר מ-9 נוסעים ועד 5 טונות - M2	עד 2000	ש"ח 5,000
	2001-2005	ש"ח 8,000
הסעת נוסעים: יותר מ-9 נוסעים וגדול מ-5 טונות - M3	עד 2000	ש"ח 13,000
	2001-2005	ש"ח 22,000

הביקוש להתקנת מסננים גבוה משמעותית מהביקוש לגריטה ולכן נדרש תקציב נוסף לצורך סבסוד התקנת מסנני חלקיקים.